

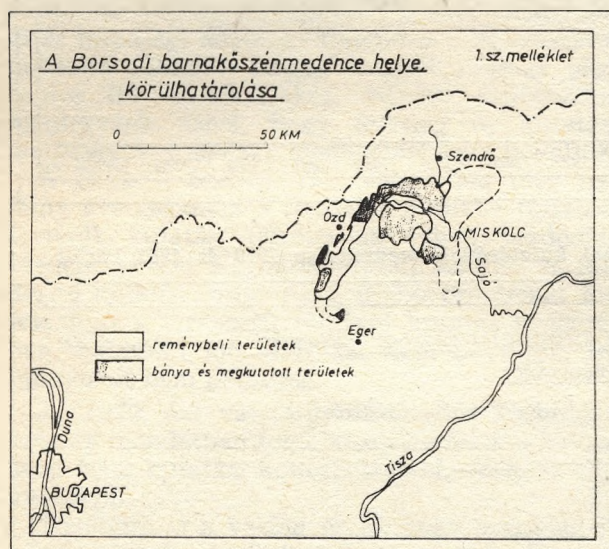
Barnaköszénkutatás eredményei a borsodi kőszénmedencében

A dolgozat 14 év földtani kutatásának helyzetét, koncepcióját és eredményét ismerteti. Foglalkozunk azokkal a kialakult bányászati tényezőkkel, amelyek a földtani kutatás céljait, időszerűségét meghatározták.

Először a bányatelkek bővítéséhez végeztünk kutatásokat, hogy a bányászati koncentrációk kialakíthatók legyenek, majd új bányetelepítéshez kerestünk megfelelő szénterületet.

Megemlítjük a jelenlegi földtani kutatás problémáit. Röviden ismertetjük jövőbeni földtani kutatási elképzeléseinket.

A Borsodi barnaköszén-medence helyét, feltételezett nagyságát az 1. sz. mellékleten mutatjuk be.

1. ábra. A borsodi-barnaköszénmedence helye, körülhatárolása

Észak-magyarországon (Miskolcon) kőszénrel foglalkozó földtani társulati vándorgyűlés 1970. szeptember 21—23. között volt (tehát kb. 14 évvel ezelőtt). Ekkor előadásokban és kiállításokon a földtani kutatás 25 évének eredményeit mutattuk be. Igaz, ezt megelőzően 1967-ben is volt egy kőszénföldtani vándorgyűlés Miskolcon, annak hangulatát azonban nem szívesen idézzük fel, de büszkén valljuk — mint a kezemben tartott akkor elmondott előadásom is bizonyítja —, hogy nem hittük el a magyar, de leginkább a Borsodi Szénbányák Vállalat termelésének nagymértékű csökkenését (1984. év termelését kb. 3,5 millió tonnában jelölték meg. Jelenleg kb. 5,0 millió tonnát termelünk) és kerestük, hogy gazdaságosan milyen módon lehet széntermelésünk szinten tartását biztosítani.

Ezen feladatainkat, ezek helyességének bizonyítását négy pontban foglaltam össze.

1. Medencénk népgazdasági értéke nem csökkenhet, mert bányákkal le nem kötött, jelentős földtani adataiban a meglévónél kedvezőbb szénterületeink vannak.

A kutatásra javasolt területek nagy részének kutatása megvalósult — bár sajnos csak az utóbbi években — és az eredmények nem maradtak el. A megkutatott vagy kutatás alatti területekből elegendő ha csak néhányat említek. Lyukó-bővítés ipari szénvagyon 11 778 e tonna Sajómercse II. ipari szénvagyon 78 575 e tonna Dubicsány ipari szénvagyon 61 421 e tonna

2. A kutatási, termelési szerkezetet úgy kell meghatározni és megváltoztatni, hogy a vastag, aránylag jó minőségű kőszéntelepek kerüljenek megkutatásra és kitermelésre.

Meghirdettük a bányaterületek ilyen jellegű bővítésének programját. Ezek közül is csak néhányat sorolok fel.

- Szeles akna bővítés;
- Tervtárai akna bővítés;
- Feketevölgyi akna bővítés;
- Putnaki akna bővítés;
- Rudolfi akna bővítés.

3. Vékony telepek (II. barnaköszéntelep) vághajtásának, lefejtésének gépesítése.

Gazdasági okokból ebből sajnos kevés valósulhatott meg.

4. Folytatni kell a szén nem energetikai célú gazdaságos felhasználásának vizsgálatát.

Ezt egy ideig kampányszerűen végeztük. Ezen a téren azonban — az okokat nem vizsgálva — visszaesés tapasztalható.

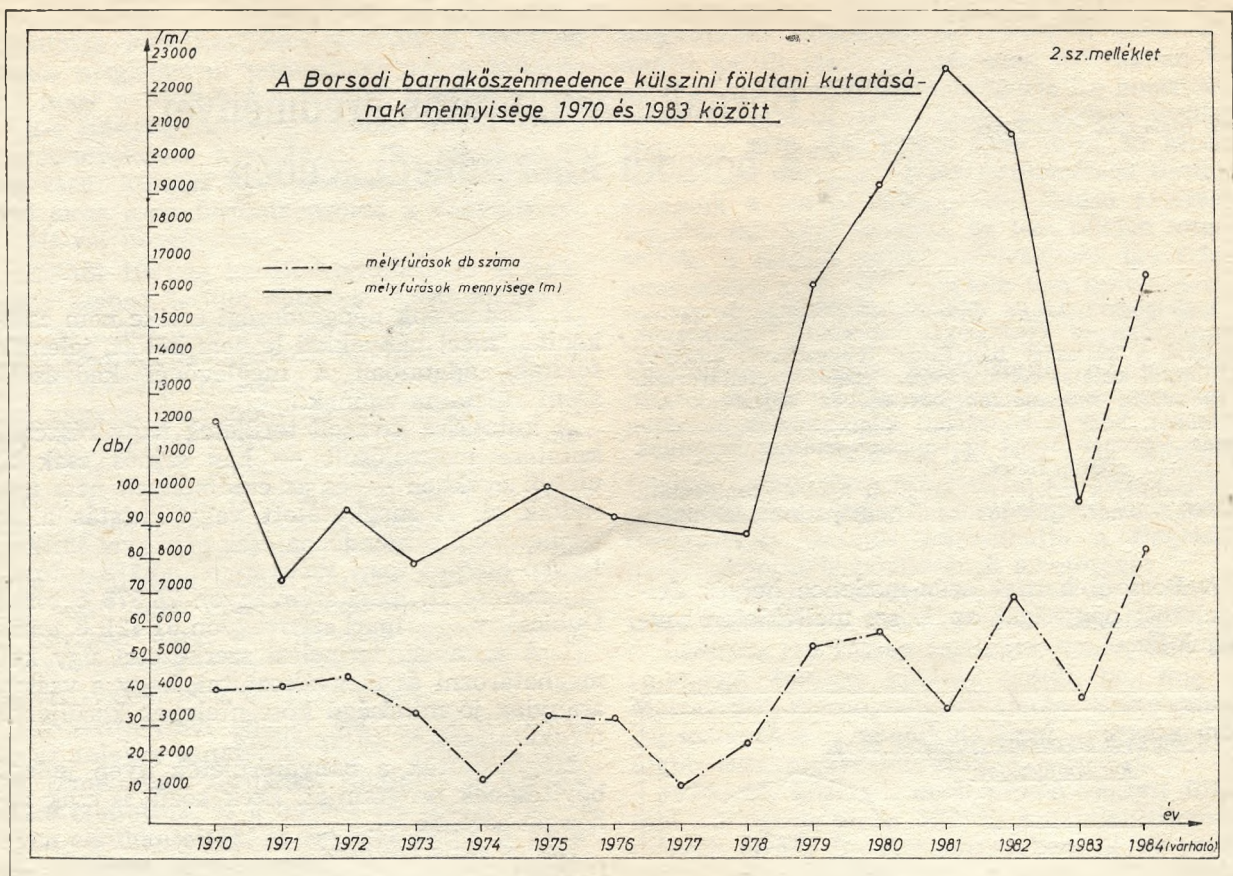
Az akkor kitűzött feladatokhoz Monos János nyugalmazott vezérigazgató elvtárs — aki akkor a Társulat Észak-magyarországi Szervezetének is elnöke volt, ezt a megjegyzést fűzte hozzá „a számítás módszere az első negyedévhez viszonyítva (1967. VI. 8.) propagandisztikus, de megvalósítható, elérhető”. Mennyire igaza lett. Bár megjegyezzük, hogy nehézségeink jelenleg is megvannak, de más irányúak, jellegűek.

De nézzük földtani kutatásunk tárgyalt időszak mennyiségét, eredményét (amelyből a nehézségek is kiolvashatók) kissé részletesebben.

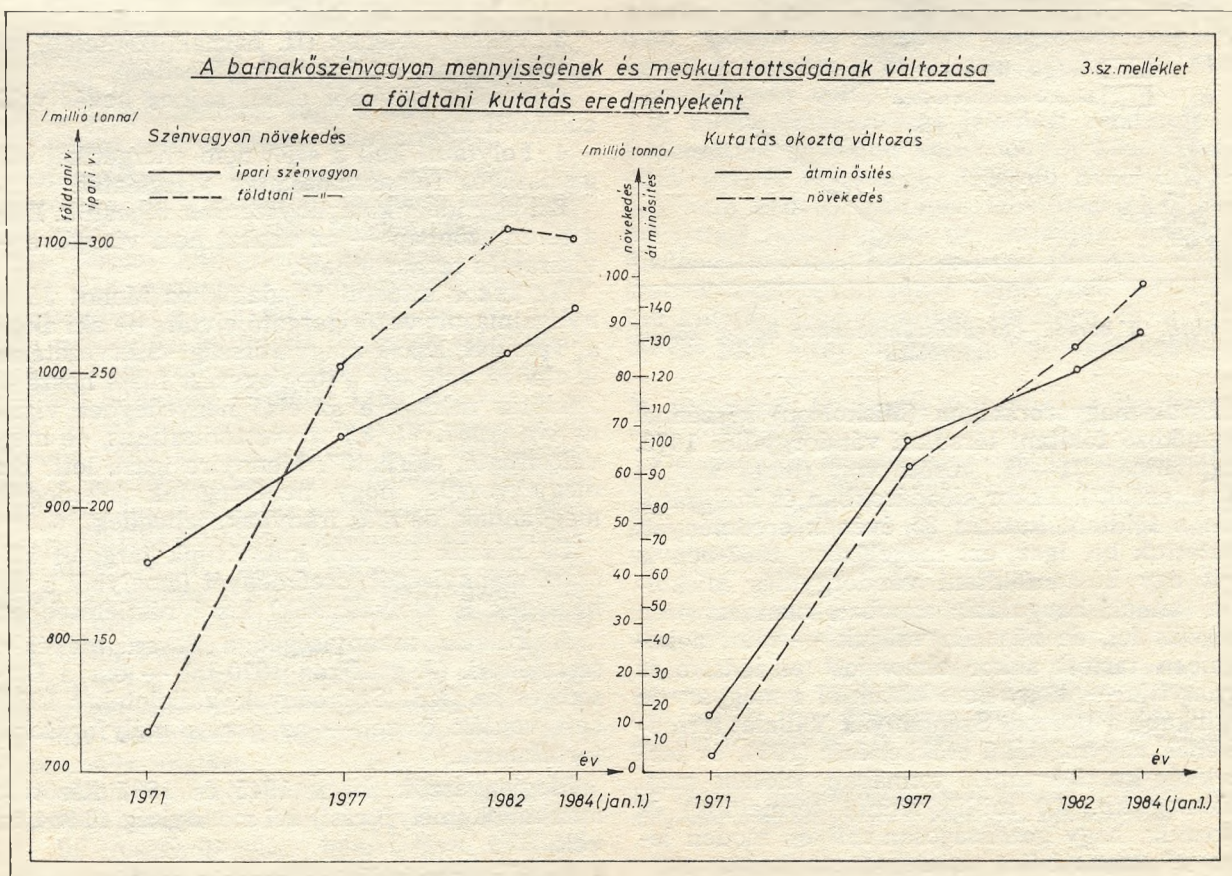
A kutatás mennyiségét a 2. sz. melléklet szemlélteti. (A grafikon 1970-től — bár a Borsodi és az Ózdi Szénbányák Vállalatokat 1974-ben vonták össze — az összes mélyfúrásokat tartalmazza.)

Megjegyezzük, hogy 1945 és 1967 között a maximális (mélyfúrási) évi mennyiség 46 954 fm volt.

Ez a nagymértékű visszaesés csupán néhány bányánk bányatelkének korrigálását, kisebb növelését tette csak lehetővé. Pl. Erenyő, Egercsehi É., Tervtárai.

2. ábra. A Borsodi-barnaköszénmedence külszíni földtani kutatásának mennyisége 1970 és 1983 között

3. ábra. A barnaköszén-vagyon mennyiségének és megkutatottságának változása a földtani kutatás eredményeként

Bár a nagyobb bányatelek-bővítéseknek új bányaterületek megkutatásának szükségességét minden lehető fórumot kihasználva állandóan hangsúlyoztuk, a kutatás számottevő emelkedése csak 1979-ben történt meg. Az ezt követő évekre esnek a bányatelek nagyobb bővítését lehetővé tevő földtani kutatások (Lyukó II. bővítés, Tervtároló II. bővítés, Putnok bővítés, Edelény bővítés).

Nagyobb ütemben megkezdődik Dubicsány előzetes és felderítő kutatása is. 1984-ben a Borsodi Szénbányák dubicsányi akna mielőbbi termelésbe lépésének elősegítésére földtani kutatásunkat csaknem egészében (Duzsnok kb. 3,2 millió Ft kivételével, amely az utolsó bányatelek-bővítési elképzelésünket jelenti) Dubicsány területén végezzük.

A kutatás medenceszintű eredményét a 3. sz. melléklet mutatja be.

A szénvagyon mennyiségi változásán túlmenően meg szeretnénk jegyezni, hogy tisztában vagyunk azzal, hogy a bányászkodás számára a számszerű adatok csak a távlat kialakítását tesszék lehetővé. A mindennapi termelési feladatokhoz az ásványi nyersanyag pontos mennyiségi és minőségi adatain túlmenően a bányászatot nehezítő földtani adatok megismerése is igen fontos (pl. a tektonika). Minden erőfeszítést megteszünk azért, hogy (esetleg új kutatási módszerekkel is) ezek megbízhatóságát növeljük.

A Borsodi Szénbányák Vállalatnál már néhány éve csaknem a részletes kutatási fázisban történik kutatás. (Ebben az évben kezdődött Medenceperem Ny előkutatása.) Az elő- és felderítő kutatás elmaradása, újabb problémát fog jelenteni a tervszerű földtani kutatás végzésében, ha rövid idő alatt azt nem növeljük, ill. hiányukat nem pótoljuk.

Az 1970. évi vándorgyűlésünkhöz hasonlóan néhány mondatban foglalkozni kívánok a következő évek kutatási koncepciójával, várható alakulásával.

Továbbra is a vastag és jó, vagy aránylag jó kőszéntelepek megkutatását tervezzük. (Ezek a kelet-borsodi kőszénterületen a IV—V., a nyugat-borsodini a II—III. kőszéntelepek.)

Ilyen kőszéntelepek kifejlődése várható a Medenceperem Nyugat és Balaton—szilvászváradai kutatási területen. Dubicsány—Putnok környékén kialakuló koncentrált bányászat miatt elsőbbséget a Medenceperem Nyugat élvez, amelynek, mint mondtunk előkutatását megkezdttük.

Végezetül néhány szó a földtani kutatás várható eredményeiről a Borsodi kőszénterületen és a nyersanyaglelőhelyek felderítésében résztvevők jutalmazásáról (NIM—KFH 8/1978 együttes utasítása szabályozza). A Borsodi barnakőszén-medencében (és környékén) 9 db perspektívus kutatási területet tartunk nyilván,

amelyeken jelentős szénvagyonot remélünk, de várhatóan egyiknek sem fogja elérni a kőszénvagyon az előírt mértéket (100 millió tonna ipari vagyon — bár ennek értelmezésében nézeteltéréseink voltak — amelynek népgazdasági értéke legalább 2 milliárd forint) sőt kedvezőtlen esetben ipari vagyonra nulla is lehet.

Kérdezem, milyen kitűzött cél az, amelynek elérhetősége szinte a nullával egyenlő?

Ennek a témának felülvizsgálatát javaslom. Remélem, hogy legközelebbi Észak-magyarországi Vándorgyűlésen — amelyre talán nem kell 14 évet várnunk — szintén jelentős sikerrel, eredményről számolhatok be.

DR. A. JUHÁSZ: *Browncoal exploration results in the Borsod Coal Basin*

The present state, the concept and the results of 14 years of browncoal exploration are discussed. The mining factors that have defined the aims and timeliness of exploration have been dealt with.

First of all, investigations aimed at widening the mining grounds were carried out with a view to mining concentration. Subsequently, searches for coal areas for the location of new mines were launched.

The problems of current geological investigations and mineral explorations are mentioned. Ideas on future exploration strategies are outlined.

DR. A. JUHÁSZ: *Ergebnisse der Braunkohle-Erkundung im Borsoder Kohlenbecken*

Stand, Konzeption und Ergebnisse von 14 Jahren geologischer Erkundung und Forschung werden erörtert. Dabei werden die Faktoren der Gewinnung besprochen, die die Zeitmässigkeit und Vorhaben der geologischen Erkundung bestimmten.

Zunächst Erkundungsarbeiten für die Erweiterung der Grubenfelder wurden vorgenommen, damit die Bergbaukonzentrationen durchgeführt werden können. Danach suchten wir entsprechende Kohlenlagerstätten für die Errichtung neuer Bergwerke.

Es werden die gegenwärtigen Probleme der geologischen Erkundung erwähnt. Unsere Vorstellungen über künftige geologische Erkundungsarbeiten werden kurz angeführt.

Д-р. А. Юхас: *Результаты поисково-разведочных работ на бурый уголь в Боршодском угольном бассейне*

Рассматриваются состояние, концепции и результаты поисково-разведочных работ, проведенных на протяжении 14 лет. При этом рассматриваются горнодобывающие факторы, определившие цели и актуальность постановки поисково-разведочных работ.

Прежде всего проводились работы, направленные на расширение участков горнодобывающих предприятий с тем, чтобы обеспечить осуществление концентрации горной эксплуатации, а затем велись поиски новых угленосных участков для размещения на них новых шахт.

Упомянутся проблемы, проводящихся в настоящее время геологоразведочных работ. Вкратце излагаются наши представления о постановке поисковоразведочных работ на будущее.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A bauxit-geológia és timföldipar fejlesztése terén kiemelkedő eredményeket elért, a pályázat benyújtásakor 35. életévét még be nem töltött fiatal szakemberek részére „Gedeon Tihamér” elnevezésű díjat alapított az elhunyt leánya, amelyet évenként adományoznak.

1985-ben pályázni olyan 1982. január 1. óta hazai, vagy külföldi folyóiratokban megjelent közleményekkel, könyvvel, könyvrészlettel, megadott szabadalommal, megvédett egyetemi doktori, illetve kandidátusi értekezéssel lehet, amely a bauxit-geológia, illetve a timföldgyártás fejlesztését szolgálja.

A pályázatot elnyerő 10 000,— Ft-os díjban részesül, és ezzel együtt részére kisplasztikát adnak át.

A pályázatokat 1985. június 15-ig lehet beadni a Budapesti Műszaki Egyetem Tudományos Osztályára (1521 Budapest, Műegyetem rkp. 3.). A megjelent munkák különlenyomatait, vagy másolatait 6 pld-ban kell csatolni.

Többszerzős munkákkal is lehet pályázni, viszont a társszerzőktől nyilatkozatot kell kérni, hogy a pályamű elsősorban a pályázó teljesítménye.

A pályázatokat bírálóbizottság értékeli, amelynek elnöke a Budapesti Műszaki Egyetem rektora, tagjai a Veszprémi Vegyipari Egyetem, a Nehézipari Műszaki Egyetem Miskolc, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége és a Magyar Tudományos Akadémia képviselői.

A bírálóbizottság 1985. augusztus 31-ig dönt a díj adományozásáról, amely a tanévnyitó keretében kerül átadásra.

Budapest, 1985. január hó

Dr. Polinszky Károly
a kuratórium elnöke

SZEMÉLYI ÜGYEK

A Minisztertanács

1024/1984. (VI. 26.) számú határozata

a Központi Földtani Hivatal elnökének felmentéséről

A Minisztertanács *dr. Fülöp Józsefet* a Központi Hivatal elnökét — más fontos megbízatására tekintettel — 1984. június 30-i hatállyal e tisztségből felmenti.

Marjai József s. k.,
a Minisztertanács elnökhelyettese

A Minisztertanács

1035/1984. (VIII. 1.) számú határozata

a Központi Földtani Hivatal elnökének kinevezéséről

A Minisztertanács *dr. Dank Viktort* 1984. augusztus 1-i hatállyal a Központi Földtani Hivatal elnökévé kinevezi.

Marjai József s. k.,
a Minisztertanács elnökhelyettese

A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala

Dr. Fülöp Józsefet — más fontos megbízatására tekintettel — a Földtani Kutatás c. lap főszerkesztői tisztségéből felmentette és egyidejűleg a lap főszerkesztőjének *Dr. Dank Viktort* nevezte ki.

A Földtani Kutatás c. lap szerkesztőbizottság tagjait megbízatásukból *Dr. Fülöp József* — megköszönve eddigi eredményes munkájukat — felmentette.

Az új szerkesztőbizottság megbízatására 1984. decemberében — az első testületi ülésre 1985. február 20-án került sor.

A Központi Földtani Hivatal elnöke

Barabás Antalt a Központi Földtani Hivatal fősztályvezető-helyettesét — érdemei elismerése mellett — nyugállományba vonulása miatt 1984. december 31-i hatállyal beosztásából felmentette.

Munkaviszonya 1985. június 30-ával szűnik meg.